

Paradigmy v komparatívnej politológii: štrukturalizmus, racionalizmus a kulturalizmus

Komparatistika

Doc. Marek Rybář, PhD.

Paradigmy v komp. politológii

- racionalizmus: reasons
- kulturalizmus: rules
- štrukturalizmus: relations

Racionalizmus: reasons 1/2

- metodologický individualizmus
- základom sveta sú jednotlivci, aktéri, ktorí jediní konajú, preferujú, rozhodujú, a pod.
- aktivity sú zvolené s jasným cieľom
- predstavujú optimálne stratégie dosahovania cieľov (maximalizáciu zisku)

Racionalizmus: reasons 2/2

- skúmajú kolektívne procesy a aktivity, ktoré sú zámerné, premyslené
- t.j. sú výsledkom racionálneho rozhodnutia jednotlivcov
- individuálna racionalita často vedie ku kolektívne suboptimálnym výsledkom
- dôsledky pre schopnosť výskumníka zovšeobecňovať?

Kulturalizmus: rules

- jednotlivci sú pevne ukotvení v jedinečnej kultúre
- nasledujú sociálne pravidlá, ktoré vytvárajú ich individuálne a kolektívne identity
- určitá skupina ľudí interpretuje svet okolo seba na základe symbolov, noriem, hodnôt a vzorov správania
- vnímanie/percepcia je dôležitejšie než objektívne materiálne podmienky

Kulturalizmus: rules

- záujmy nie sú jednotlivcom vopred dané
- racionalita nie je ani univerzálne platná ani nevyhnutná
- je skôr podmienená a náhodná, variuje v závislosti od dominantnej kultúry
- kultúra: systém významov a identít, ktorý vysvetľuje, ako a prečo ľudia konajú tak, ako konajú

Štrukturalizmus: relations

- ako kulturalisti, tiež volia holistický prístup:
- študujú siete, prepojenia, vzájomné závislosti
- dokážeme pochopiť nejaký sociálny jav, vec, iba vo vzťahu k ostatným veciam
- sociálne entity sú definované nie samé osebe, ale vždy vo vzťahu k iným sociálnym entitám
- aktéri samotní nie sú rozhodujúci, v zásade sú len nositeľmi štrukturálnych znakov

Štrukturalizmus: relations

- skúmajú politické, sociálne a ekonomické väzby medzi aktérmi
- historicky hlboko zakorenené procesy konfliktu, moci a redistribúcie zdrojov
- odmietajú sa zaoberať len aktérmi a ich motiváciami
- zdôrazňujú štrukturálne podmienky a sociálno-politické aktivity, ktoré nie sú v rukách aktérov, ale ktoré týchto aktérov ovplyvňujú alebo dokonca determinujú